

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

29. mai 2019

Høring – endring i konkursregisterforskriften (offentliggjøring av opplysninger om konkurskarantene mv.)

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 7. mars 2019 med vedlagte høringsnotat om et forslag om en endring av konkursregisterforskriften for å gjøre opplysninger om konkurskarantene i Konkursregisteret lettere tilgjengelige. I dag må man oppgi fødselsnummeret til den man ønsker opplysninger om.

Konkret foreslås det endring i konkursregisterforskriften § 10 annet ledd om at ved forespørsel om en person er ilagt konkurskarantene, er det tilstrekkelig at det oppgis etternavn og ett fornavn. Det foreslås også en endring i konkursregisterforskriften § 3 første ledd nr. 4 annet punktum om registrering i Konkursregisteret av tidspunktet for når styreledere og styremedlemmer tiltrådte sine verv, slik at det er registreringen av vervet i Foretaksregisteret som vil være avgjørende.

Norsk Øko-Forum (NØF) organiserer mer enn tusen medlemmer fra bl.a. Skatteetaten, politi- og påtalemyndighet, tolletaten, NAV, Arbeidstilsynet og ansatte i anti-hvitvaskingsenheter innen bank og forsikring. Våre medlemmer arbeider i førstelinje med avdekking og oppfølging av økonomisk kriminalitet, og har bred praktisk erfaring på området. Selv om vi ikke står på høringslisten, ønsker vi å bli hørt med våre synspunkter.

NØF mener det er positivt at det nå fremmes forslag om å gjøre det enklere å få innsyn i hvem som har konkurskarantene. Vi støtter forslaget om å fjerne krav til sikker identifikasjon (fødselsnummer) for å få oppgitt om en person har karantene. NØF er også enig i forslaget om at registreringsdatoen i Foretaksregisteret skal være det avgjørende tidspunktet for når man tiltrer og fratrer verv i selskapet.

Forslaget bidrar til å rydde opp i en av de mange svakheter i lovverket som gjør karantenen lite effektiv og konkurskriminalitet enkelt å slippe unna med.

Vi mener imidlertid at forslaget ikke går langt nok. Etter vår oppfatning bør Konkursregisteret være et helt åpent offentlig register som er tilgjengelig for alle og som er lett søkbart. Det bør også være mulig å få innsyn i konkurshistorikken for alle som har fått konkurskarantene.

NØF savner også et tilsvarende lett søkbart register for dem som har fått næringsforbud etter straffeloven § 56, og et historisk register for dem som har hatt næringsforbud. Dette er personer som ved dom i en offentlig straffesak er fradømt retten til å drive næringsvirksomhet, begrenset i tid eller for alltid. Det er en svært høy terskel for å bli ilagt næringsforbud i en straffesak. Det er strenge beviskrav i straffesaker og økonomiske straffesaker kan være svært krevende å iretteføre. Erfaring viser at det skal det mye til for at domstolene ilagge næringsforbud. Næringsforbud er en langt mer alvorlig sanksjon enn en konkursskarantene, hvor det blant annet ikke stilles de samme strenge beviskravene. Ut fra dette er det desto større grunn til åpenhet og offentlighet om hvem som har næringsforbud for å beskytte samfunnet mot dem som kan forårsake størst (økonomisk) skade. Straffedommene er også offentlige, hvor offentlighet om rettsprosesser og rettsavgjørelser er et viktig prinsipp i demokratiske land.

Konkurskriminalitet rammer mange interessenter i samfunnet, fra leverandører og andre private og offentlige kreditorer til kunder, ansatte og investorer. Instituttet med konkursskarantene er etablert for å beskytte samfunnet og sikre publikum mot useriøse aktører som begår konkursskriminalitet. Generelt vil åpenhet om hvem som har fått konkursskarantene også kunne forebygge økonomisk kriminalitet. Åpenhet om karantener er spesielt viktig for å kunne sikre seg mot konkursgjengangere, kanskje særlig for privatpersoner som kjøper håndverkstjenester i hjemmet eller for små næringsdrivende som ikke har et profesjonelt apparat til å kunne kartlegge hvem de kontraherer.

Det er derfor vanskelig å forstå at det skal være så lite tilgjengelig hvem som har karantene, og det er nærmest ubegripelig at allmennheten i dag – etter det vi er kjent med – ikke har noen som helst mulighet til å få innsyn i hvem som har næringsforbud, heller ikke ved å legge fram sikker identifikasjon.

Konkret mener vi at registeret bør gi muligheter til å kunne bla seg kronologisk og alfabetisk gjennom hvem som har karantene eller næringsforbud. Det bør også inneholde hva slags sanksjon det dreier seg, om det kun er et forbud mot å gå inn i nye verv, eller om det dreier seg om den mer vidtrekkende sanksjonen, der man også blir fratatt alle eksisterende verv. Det også bør fremgå utløpsdato for karantenen og en referanse til karantenekjennelsen (saksnummer).

For å sikre reell åpenhet om konkursskarantener og næringsforbud må det være et åpent, søkbart register på nett for allmenheten. Dette vil kunne gi politiet og andre myndigheter bedre mulighet til å kunne håndheve at karantener og næringsforbud ikke brytes, noe som etter det vi forstår i liten grad blir fulgt opp i dag.

Med hilsen
for Norsk Øko-Forum
Jan-Egil Kristiansen
leder faglig utvalg